

SKOLE-KIRKE-SAMARBEJDET
i Sydthy, Thisted og Morsø provstier

Bibelhistoriske salmer

Kain, hvor er din bror?

Salmesangs dage

for 4. - 6. klasse

Kolofon

Materialet er lavet af

Skole-Kirke-Samarbejdet i Sydthy, Thisted og Morsø Provstier

Konsulent Svende Grøn | t: 97871224 / 23432337 | m: sg@km.dk

www.skolekirkesamarbejdet.dk | www.facebook.com/skolekirkesamarbejdet

Indholdsfortegnelse

Forord og mål.....	side 3
Bibelhistoriske salmer	side 4
1. salme: Kain, hvor er din bror?.....	side 5
2. salme: Barn Jesus i en krybbe lå	side 7
3. salme: Der sad en fisker så tankefuld	side 9
4. salme: Apostlene sad i Jerusalem	side 11
Hvad er en salme?.....	side 13
Litteratur og links	side 14
Bilag.....	side 15

Forsidebilledet, "Cain kills his brother Abel", er fra middelalderen malet af en ukendt kunstner. Ligesom de øvrige billeder i materialet er rettighederne public domain.

Forord

Kan man synge en fortælling? Sagens! Vi kender alle den lille kærlighedshistorie om mariehønen Evigglad, der regnvejrsdag forelsker sig i sneglen Søren og flytter sammen med ham og lever lykkeligt til deres dages ende; så vidt vi ved.

Årets salmesangsprojekt handler om at synge bibelske fortællinger. Fortællingerne om Kain, julen, Peters fiskefangst og pinsen skal vi synge os igennem og forhåbentlig opdage, at salmernes poetiske sprog og melodiernes stemning giver os mulighed for at opleve og fordybe på en anden måde, end vi er vant til.

Vi tager en salme ad gangen. Synger den, hører fortællingen bag og arbejder med et par opgaver. Du kan finde alt det nødvendige på projektets hjemmeside: www.skolekirkesamarbejdet.dk/kain.html.

Mål

Kristendomskundskab¹

Færdigheds- og vidensmål efter 6. klassesettrin

Kompetenceområdet Bibelske fortællinger

Bibelen: Eleven kan udtrykke sig og har viden om forholdet mellem Det Gamle Testamente og Det Nye Testamente.

Fortælling og livstydning: Eleven kan give begrundede bud på betydningen af centralen bibelske fortællinger. Eleven har viden om problemstillinger i centrale bibelske fortællinger.

Fortælling og kultur: Eleven kan redegøre for brug af bibelske fortællinger i sprog, kunst og samfund. Eleven har viden om de bibelske fortællingers udtryk i kulturen før og nu.

Kompetenceområdet Kristendom

Kristne udtryk: Eleven har viden om og kan redegøre for betydninger af centrale symboler, ritualer, musik og salmer.

Desuden kan arbejdet med salmerne opfylde målet i Musik for 3.-4. klasse² om at kunne synge forskellige typer af sange og salmer, samt at eleverne får viden om tekstindhold og melodier i forskellige sange og salmer.

---

¹ <https://www.emu.dk/omraade/gsk-l%C3%A6rer/ffm/kristendomskundskab>

² <https://www.emu.dk/omraade/gsk-l%C3%A6rer/ffm/musik>

Bibelhistoriske salmer

Vi skal tilbage til 1810, når vi skal se på begyndelsen af traditionen med bibelhistoriske sange og salmer. I den første uge af december har Grundtvig skrevet sin allerførste salme, "Dejlig er den himmel blå", som han selv betragter som en bibelhistorisk sang for børn om de hellige tre konger. Der er adskillige spor i teksten, som viser, at digteren netop ville tage børnene med tilbage til den første jul.

Grundtvig havde tre kriterier for den bibelhistoriske sang³: a) give digteren en varig og fast inspiration, b) være i overensstemmelse med bibelens ånd, dvs. være udtryk for en tro, der bygger på et historisk hændelsesforløb - ikke på abstrakte teorier - og c) være etisk opdragende. Som i alt andet Grundtvig beskæftigede sig med, aner man ideen om oplysning og oplivning af folket som en stærk drivkraft.

Grundtvigs bibelhistoriske sange blev ofte meget lange. "Der sad en fisker så tankefuld", der i originaludgaven har overskriften "Aandelig Fiskervise"⁴, har 10 strofer, hvoraf de ni er i Salmebogens version, men kun 7 i Højskolesangbogen. "Apostlene sad i Jerusalem" havde oprindeligt 14 strofer, hvor man i salmebogen har udvalgt 8.

"Zakæus var nok blevet mobbet,
fordi han var lille og sky.
Nu hævned han sig gennem jobbet
som tolder i Jeriko by."

Højskolesangbogen har i øvrigt bevaret et afsnit med overskriften Bibelhistoriske sange, hvor der er 11 forskellige sange, som Grundtvig har skrevet de otte af⁵

I 1832 udkom "Historiske Psalmer og Riim til Bøme-Lærdom", som den første egentlige salmebog med Grundtvigsalmer. Der indeholdt 68 forskellige sange.⁶

Der bliver stadig skrevet nye bibelhistoriske salmer, som forsøger at formidle og fortolke bibelhistorien. I dette projekt skal vi synge Holger Lissner "Kain, hvor er din bror?" fra 1972, der sætter os alle i Kains sted med præcise og svære spørgsmål. Salmedigteren Jørgen Kristensen, der var præst i Aventoft, skrev for eksempel i 1978 en enkel og ligefrem salme om Zakæus, hvor første strofe lyder: "Zakæus var nok blevet mobbet, / fordi han var lille og sky. / Nu hævned han sig gennem jobbet / som tolder i Jeriko by."

---

³ Bugge, s. 41

⁴ <https://kalliope.org/da/text/grundtvig2001061874>

⁵ se Højskolesangbogen nr. 521 - 531

⁶ <http://www.xn--grundtvigsrker-7lb.dk/tekstvisning/7518/0#{%220%22:0,%22v0%22:0,%22k%22:0}>

Kain, hvor er din bror

Kain, hvor er din bror?
Mon du tror,
du kan skjule dig for mig?
Mon du ved,
hvor han led,
da du stødte ham bort?
Se, her er din bror!

Kain, hvor er din bror?
Mon du tror,
jeg er både døv og blind?
Der er blod
på din fod,
og dit brød har smag deraf.
Se, det er din bror!

Kain, hvor er din bror?
Mon du tror,
du er fri, når han er død?
Du kan gå,
men ej nå
til det sted, hvor han ej er.
Se, dér er din bror!

Kain, hvor er din bror?
Mon du tror,
at han ikke kræver dig?
Derfor giv
ham det liv,
som du selv får af mig.
Se, han er din bror!

Kain, hvor er din bror?
Mon du tror,
at jeg ikke elsker dig?
Se kun op,
på min krop
er der stik og naglegab.
Kain, jeg er din bror!

Holger Lissner 1972 / Holger Lissner 1972

Undervisningsvejledning

1.

Genfortæl fortællingen om Kain, som du kan finde i begyndelse af Bibelen: 1. Mosebog, kapitel 4, vers 1 - 16. På hjemmesiden kan du finde bibelteksten og en kortfilm, hvor Svende fortæller historien ved hjælp af billeder fra kunsthistorien.

2.

Syng salmen.

På hjemmesiden kan du finde noden og et link til en youtube-film, hvor I kan synge sammen med en menighed.

3.

Bilag 1 indeholder fem spørgsmål, som stilles i salmen.

- Kopier så mange, at der er et spørgsmål til hver anden elev.

- Klip arkene i stykker, så der er et spørgsmål på hver lille seddel; og uddel sedlerne så hvert elevpar får en.
- Eleverne skal lave små rollespil, hvor de forestiller sig en nye situationer, hvor spørgsmålet kan blive stillet. Og giver nye svar.
- Rollespillene vises for klassen.

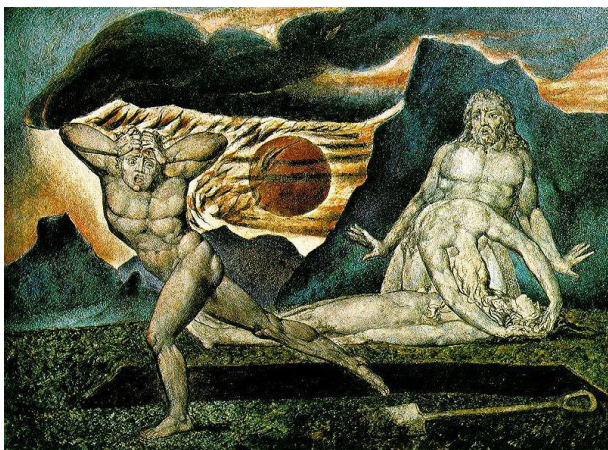
4.

Se filmen "Lauges kat", der varer 14 min; se link til den på hjemmesiden. Filmen kan ses som en parallelfortælling til Kain og Abel. Tal med eleverne om, hvilke ligheder og forskelle, der er i de to fortællinger.

Kommentar

Det er en af de mest fortalte og benyttede bibelhistorier, som dette projekt begynder med. Fortællingen om to brødre, som ofrede det bedste, de havde til Gud, men da den ene bliver afvist, vokser vreden sig så stor, at det koster broren livet. Jalousi og vrede er enorme kræfter i et menneskeliv, og vores kamp med at styre dem har inspireret mange kunstnere til at bruge Kain-figuren; f.eks. John Steinbeck i "Øst for Paradis".

Holger Lissners salme fra 1972 lader Gud stille mennesket Kain nogle præcise og evigt aktuelle spørgsmål: Hvor er din bror? Tror du, at du kan skjule dig for mig? Tror du, at jeg er både døv og blind? Tror du virkelig, at din brors død kan befri dig? Tror du, at jeg ikke elsker dig?

Billede 1: *The Body of Abel Found by Adam and Eve*, by William Blake ca. 1826, Tate Gallery, London

Svaret på de afslørede spørgsmål, som tilsyneladende overlader menneskets til sin egen magt og magtesløshed, bliver den korsfæstede Jesus. Lissner skriver, at Jesus er den myrdede bror, som afslører Guds kærlighed.

Historien om Kain og Abel er en ur-myte; de første bibelske fortællinger, som skal sige noget væsentligt om menneskers grundvilkår. Der findes naturligvis stadig folk, som tror, at der bogstaveligt talt var to sønner af Adam og Eva for mange tusinde år siden, men i kristendomskundskabsfaget må vi holde fast i, at fortællingen er en myte med de genretræk, som hører myter til. I faglig forstand betyder

myte det modsatte af hverdagssprogets brug af ordet, hvor en myte er løgn lige nu lige her. En myte er i religionshistorisk forstand oprindeligt en mundtlig fortælling, som er sand til alle tider alle steder!

"Kain, hvor er din bror" er en af de første nyere salmer, som slog igennem i begyndelsen af 70'erne. Holger Lissner var på det tidspunkt højskolelærer i Løgumkloster og en af drivkræfterne bag den fornyelse af salmeskrivningen, som stadig er i gang. Han blev for nylig 80 år, og den dag blev naturligvis fejret med en stor salmesangsdag, hvor alle var hjertelig velkomne.

Barn Jesus i en krybbe lå

Barn Jesus i en krybbe lå,
skønt Himlen var hans eje;
hans pude her blev hø og strå,
mørkt var det om hans leje.
Men stjernen over huset stod,
og oksen kyssed barnets fod.
Halleluja, halleluja, barn Jesus!

Hver sorgfuld sjæl, bliv karsk og glad,
ryst af din tunge smerte!
Et barn er født i Davids stad
til trøst for hvert et hjerte;
til barnet vil vi stige ind
og blive børn i sjæl og sind.
Halleluja, halleluja, barn Jesus!

H. C. Andersen 1832 / Niels W. Gade 1859

Undervisningsvejledning

1.

Genfortæl fortællingen om Jesu fødsel, som du kan finde i Lukasevangeliet, kapitel 2, vers 1 - 20. På hjemmesiden kan du finde bibelteksten og en kort film, hvor Svende fortæller historien ved hjælp af billeder fra kunsthistorien.

2.

Syng salmen.

På hjemmesiden kan du finde noden og et link, hvor I kan synge sammen med et ungdomskor.

3.

Rækkefølge

- Klip bilag 2, der indeholder salmen, i stykker, og fordel stykkerne mellem eleverne.
- Uden at tale sammen skal eleverne stille sig op i den rigtige rækkefølge.
- Lad eleverne læse linjerne højt. Gerne flere gange og i hurtigere og hurtigere tempo. Og måske synge den til sidst.

4.

Krybbespil

På hjemmesiden er der link til et fint og enkelt krybbespil, som eleverne kan lave enkeltvis, i par eller i grupper. Udskriv filen på kraftigt papir eller karton, og husk snor til at samle krybbespillet.

Kommentar

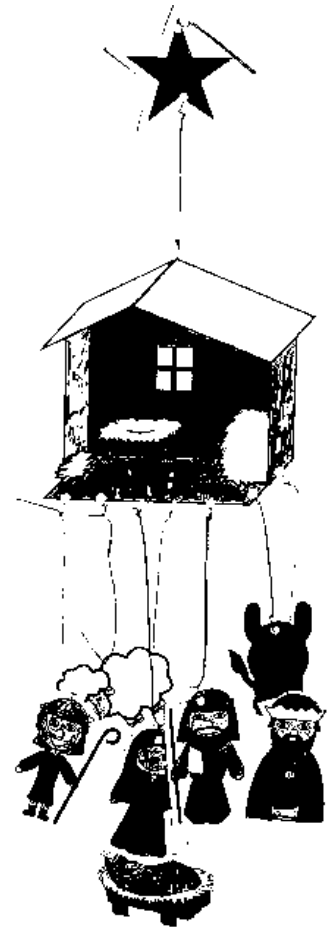
I Den Danske Salmebog er der to salmer af eventyrdigteren og forfatteren H. C. Andersen. Den anden salme er en meget melankolsk og følelsesmættet tekst, hvor der bl.a. står: "Jeg har en angst som aldrig før,/ som stod jeg foran dødens dør/ og måtte ind og styrte ned/ i mørke og i ensomhed". Sprogtonen er noget lysere og mere sentimental i "Barn Jesus i en krybbe lå", men begge tekster afslører tydeligt, at H. C. Andersen var en romantisk digter på godt og ondt. Romantikken kunst var præget af store følelser og en glæde ved det pittoreske, det naturlige og det banale.

På trods af en stor folkelig udbredelse har salmen ikke været med i en salmebog, før den i 1993 kom med i et tillæg til salmebogen for børn og unge. Måske var det for banalt og konkret, at oxen ligefrem skulle kysse Jesusbarnets fod. I den seneste autoriserede udgave af Den Danske Salmebog fra 2002 har den fået plads, og den bliver sunget meget til jul.

Teksten beskriver og fortolker Jesus-barnet i stalden i Betlehem fra et barns udgangspunkt. Babyen ligger på en pude af hø og strå, og stjernen står over stalden. Når vi går ind til barnet i krybben, får vi del i julens glæde.

Ordet karsk betyder frisk og stærk, mens omkvædets ord Halleluja betyder "Gud være lovet" eller "Gud skal have tak!"

Kristendommens særkende i forhold til de øvrige religioner er inkarnationen, hvor guden bliver menneske uden at miste sin guddommelighed. Dette modsætningsforhold udtrykker digteren tydeligt i salmens begyndelse, hvor teksten undrer sig over det faktum, at Jesusbarnet ligger i en krybbe i en stald, når han faktisk ejer hele himmelen. Dette guddommelige menneskebarn, påstår salmen, skal blive til trøst for hvert et hjerte.

Der sad en fisker så tankefuld (uddrag)

Der sad en fisker så tankefuld
og hørte på Herrens tale;
så klang i øret ej sølv og guld,
ej sangen i havfru-sale;
på fiskerkvasen vor Herre sad,
og folk i mængde som blomst og blad
de lytted i land til Ordet.

Nu, Simon! sagde Gud Faders Ord,
da prædiken hans var ude,
læg alle årer nu fluks om bord,
dem lystre jo vel din skude.
Far ud på dybet, og drag en dræt!
Det er på tiden, om jeg ser ret,
mig lyster med dig at følge.

Ja, læremester, han svared brat,
det kunne vi godt behøve,
vi sled forgæves den hele nat,
dit ord er dog værd en prøve!
For tvivl var Simon slet ikke fri,
men spejl, du tvivler, dig smukt deri:
Han gjorde, som Herren sagde.

Sin dont han passed, og vod han trak,
men fandt, det var over magten;
hans skude nikked, og voddet sprak,
så overhånds stor var dragten.
Da vinked Simon ad venner tro,
og fiskeladning fik skuder to,
så færdig de var at synke.

Der Simon Fisker det jærtegn så,
da Jesus han faldt til fode
og sagde: Herre, du fra mig gå!
Jeg er ikke af de gode.
Frygt ikke! svared vor Herre mildt,
jeg vil dig lære herefter snildt
lyslevende folk at fange.

N. F. S. Grundtvig 1838 / Carl Nielsen 1919

Undervisningsvejledning

1.

Læs eller genfortæl fortællingen om Peters fiskefangst, som du kan finde i Lukasevangeliet, kapitel 5, vers 1 - 11. På hjemmesiden kan du finde bibelteksten og en kort film, hvor Svende fortæller historien ved hjælp af billeder fra kunsthistorien.

2.

Syng salmen.

På hjemmesiden kan du finde noden og et link, hvor I kan synge sammen med et kirkekor. (Vær opmærksom på, at de synger hele salmen).

3.

Undre-ord.

Find ord i salmen, som vækker undren og nysgerrighed. Fordel ordene mellem jer og skriv ordet/ordene midt på bilag 3, som er et tankekort.

4.

Mix og match. Salmen indeholder endelsesrim. Spillet går ud på, at man finder sin rim-makker. Der er i alt 15 rim-par i salmen, så der bliver 30 kort. Det er jo for mange, så man må tage nogle af dem fra. Rim-parrene findes på bilag 4. Man kan med fordel forstørre arket til A3-papir.

- Hver deltager får et kort med et ord.
- Læreren siger MIX, og eleverne går rundt og bytter kort med de elever, som de møder undervejs.
- Når læreren siger MATCH, leder eleven efter sin makker; vedkommende skal have et kort med ord, som passer med deres eget. Eleverne må ikke tale under øvelsen.
- Når man har fundet sin makker, går man ud til siden af lokalet.

Kommentar

Uden sammenligning er Grundtvig den mest betydningsfulde af danske salmedigtere; så vigtig i dansk kulturhistorie at han ligefrem har fået en folkelig og kirkelig retning opkaldt efter sig: grundtvigianismen. Grundtvigs kristendomsforståelse indeholder mange originale elementer, som bl.a. kommer til udtryk i hans salmer. Det er i midt i menneskelivet, at man skal møde Gud. "Menneske først, kristen så!" var et af hans slagord. Et andet slagord var "det levende ord", som betyder at mennesker fortæller, taler til og med hinanden til oplysninger og glæde.

Grundtvig blev inspirationskilde til en stor folkelig vækkelse i 1800-tallet. Han kæmpede mod en stiv og rationel kirke og bidrog til fornyelse på mange forskellige områder i skole, kirke og samfund.

Billede 2: *The Calling of the Apostles Peter and Andrew* by Duccio di Buoninsegna 1308-1311

Fortællingen om Jesus, der kalder sine første disciple ved bredden af Geneseret sø, giver Grundtvig mulighed for at udfolde sit poetiske vokabularium. "Der sad en fisker så tankefuld/ og hørte på Herrens tale; / så klang i øret ej sølv og guld, / ej sangen i havfru-sale; / på fiskerkvasen vor Herre sad, / og folk i mængde som blomst og blad / de lytted i land til Ordet." Umiddelbart et svært og utilgængeligt sprog, men ved nærmere eftersyn, ser man scenen for sig: Eftertænksomme og hårdtarbejdende fiskere, der ikke kunne høre hverken rigdom eller drømme om havfruer, havde lånt deres båd ud til Herren, så han kunne tale til en folkemængde så stor, som der er blomster og blade i en have.

Apostlene sad i Jerusalem

Apostlene sad i Jerusalem
og bød på Herrens time;
for øren da brat det ringed dem,
som tusinde klokker kime.

Det rørte dem alle så underlig,
det var ikke før oplevet,
der taltes om dem i Himmerig,
dér blev deres navne skrevet.

Der taltes om dem, som livets ord
nu skulle med kraft forkynde,
om Himmel-glæden ved Herrens bord,
som skulle på jord begynde.

Da hørtes på Zion der sus og brus,
det bølgede som et lagen,
med kraft fra det høje det lave hus
opfyldtes på pinsedagen.

Da sås der tunger som ild og glød,
Guds venner de fløj i munden,
på alle folks tunger Guds ord genlød,
mangfoldig, men ens i grunden.

Så tændtes på jorden det lys fra Gud,
der haver som solen strålet,
hvor levende røster Guds julebud
forkyndte på modersmålet.

Og har vi til nu på det store ord
som børnene små kun stammet,
af Himmelens ild, som kom til jord,
vi har dog en gnist annammet.

Den gnist den ulmer hos os endnu,
opblusser og i Guds time,
så gladelig rinder det os i hu,
at Himmerigs klokker kime!

N. F. S. Grundtvig 1843 og 1857 / Viggo Kalhauge 1876

Undervisningsvejledning

1.

Læs eller genfortæl fortællingen om Pinse, som du kan finde i Apostlenes Gerninger, kapitel 2, vers 1 - 13. På hjemmesiden kan du finde bibelteksten og en kort film, hvor Svende fortæller historien ved hjælp af billeder fra kunsthistorien.

2.

Syng salmen.

På hjemmesiden kan du finde noden og et link til en youtube-film, hvor I kan synge sammen med et børnekor.

3.

Ordbog.

Find ord i salmen, som I synes er svære at forstå. Uddel bilag 5 og udfyld så mange ordbogsopslag som muligt. I kan med fordel anvende ordnet.dk, hvor der også er adgang til ordbøger over ældre danske ord.

4.

Svar-bazar

Eleverne får hver en kopi af bilag 6. Arket har plads til svar og underskrifter.

- Eleverne cirkulerer i klassen og finder en partner.
- Elev 1 stiller elev 2 et spørgsmål fra opgavearket. Elev 2 svarer, hvis han kan, hvorefter elev 1 skriver svaret på sit opgaveark.
- Elev 2 tjekker og skriver sine initialer ud for svaret.
- Nu stiller elev 2 et spørgsmål, som 1 besvarer. 2 skriver svaret, og 1 skriver sine initialer.
- Partnerne takker, siger farvel, signalerer ved at række hånden i vejret, at de er "ledige" og finder en ny partner.
- I det nye par stilles andre spørgsmål fra arket. Der svares, skrives under, takkes og siges farvel.
- Det fortsættes til opgavearket er udfyldt fra forskellige elever. Man sætter sig, når man har alle svarene, men kan stadig spørges.
- I grupper kan man sammenligne sine svar.

Kommentar

En lysende forsommerdag hænger der vasketøj på tørresnoen. Måske et hvidt lagen. En brise, en stille vind, griber fat i lagnet og bevæger det, så det usynlige, vinden, bliver synligt i det dansende klæde. Denne grundlæggende erfaring af, at noget skjult åbenbarer sig, bruger Grundtvig i sin fortællende pinse-salme. Helligånden, som pinsen handler om, kom til jorden og viste

Billede 3: Pentecostés by El Greco, 1597, Prado National Museum

sig for mennesker gennem sine virkninger, ligesom blæsten viser sig ved at bevæge møllens vinger (som vi sang i engang i "Blæsten kan man ikke få at se"). Ånd kan man ikke få øje på, men man kan se resultatet af den. Når du ånder på en kold rude, kan du skrive i duggen. Du kan puste på et sår for at lindre smerten. Ånd virker.

I salmen bruger Grundtvig en række sanselige eksempler på åndens virke: Klokker kimer, tunger gløder, lys tændes, røster forkynder og gnister ulmer.

At bie betyder, at man venter på nogen; så apostlene sad altså og ventede på Gud i første vers af salmen. Apostlene var de tolv disciple, som fulgte med Jesus; forræderen Judas, som begik selvmord, er blevet udskiftet med Matthias. Apostel betyder udsending eller talsmand. Udover disciplene (discipel betyder egentlig elev) bliver Paulus også kaldt apostel. Zion er det højdetrug i Jerusalem, hvor jøderne havde bygget et tempel til Gud.

Hvad er en salme?

- Salmer er sange, der handler om Gud og troen på Gud, Jesus og/eller Helligånden.
- Salmer er digte, som kan synges på en melodi.
- Nogle salmer er meget gamle; f.eks. er "O, du Guds lam" oprindeligt fra år 687. Og der skrives nye salmer hver eneste dag. Den nyeste i salmebogen er fra 2000: "Hvad er det at møde den opstandne mester" af Hans Anker Jørgensen.
- Salmer er skrevet af salmedigtere; nogle er kendte og har skrevet mange, f.eks. Grundtvig, som vi bl.a. skal arbejde med i dette projekt. Andre salmedigtere kender man slet ikke navnet på⁷. Mange salmedigtere er/var præster. Det gælder også to af de tre, som har skrevet salmerne i dette materiale.
- Salmer har ofte et særligt sprog, hvor ord, billeder og begreber kan virke fremmede, gammeldags eller ligefrem uforståelige. Holger Lissner skriver salmer på et helt almindeligt dansk, som alle kan forstå.
- Det er Martin Luther, som er det direkte årsag til, at vi alle sammen synger med på salmer. Før hans reformation i 1500-tallet blev salmerne sunget af særlige kor i kirken. Og i øvrigt var de skrevet på et fremmed sprog, som kun de færreste kunne forstå: latin. Luther brugte mange kræfter og tid på at skrive og oversætte salmer til et sprog, som folk kunne forstå. **man "afprøver" salmedigterens tanker og ord om Gud**
- Salmernes bog i Bibelen er faktisk en jødisk salmebog. Det er ofte hyldest-salmer til Gud, kaldet lovsange, eller klagesange, hvor man råber på Guds hjælp.
- Salmer SKAL synges; det vil sige, at de er skrevet for, at mennesker "afprøver" salmedigterens tanker og ord om Gud. Derfor oplever man ofte, når man synger salmer, at man synes, at man får noget forærende, som man ikke vidste eller kendte på forhånd. Men nogle gange, synes man også, at salmen er noget vrøvl⁸. Og det er helt i orden.
- Der findes en lang række forskellige slags salmer, f.eks. lovsange, bønner, årstidssalmer, morgen- og aftensalmer og bibelhistoriske salmer.

---

⁷ I Den Danske Salmebog er 18 salmer tilskrevet en ukendt forfatter, f.eks. den første udgave af "Vær velkommen Herrens år".

⁸ Jeg havde engang en lærerkollega, som nægtede at synge med på sidste halvdel af sidste vers af "Vi pløjed og vi så'de", hvor der står: "Vi kan jo intet give,/ som nogen ting er værd,/ men tag vort stakkels hjerte,/ så ringe som det er!" Det er noget vrøvl, syntes hun: Vores menneskehjerner er meget værd, og vi har en masse at give til både Gud og mennesker.

Litteratur og links

Bibelen. Det Danske Bibelselskab, 1992

Den nye aftale, Bibelselskabets Forlag, 2011

Den danske salmebog. Det Kgl. Vajsenhus, 2002

Højskolesangbogen. FFD's Forlag, 2008

Kagan, Spencer og Jette Stenlev: Cooperative learning. Alinea, 2006

Kjærgaard, Jørgen: Salmehåndbog, bind 1-2. Det Kgl. Vajsenhus, 2003

Meile, Eva og Birgit Meister: Salmeordbogen. Borgen, 2007

bibelen.dk

dendanskesalmebogonline.dk

grundtvig.dk

ordnet.dk

<http://uddannelseshistorie.dk/images/pdf/a-1978-k-e-bugge.pdf>

<http://www.xn--grundtvigsvrker-7lb.dk/tekstvisning/7518/0#{%220%22:0,%22v0%22:0,%22k%22:0}>

Spørgsmål

Mon du tror,
du kan skjule dig for mig?

Mon du tror,
jeg er både døv og blind?

Mon du tror,
du er fri, når han er død?

Mon du tror,
at han ikke kræver dig?

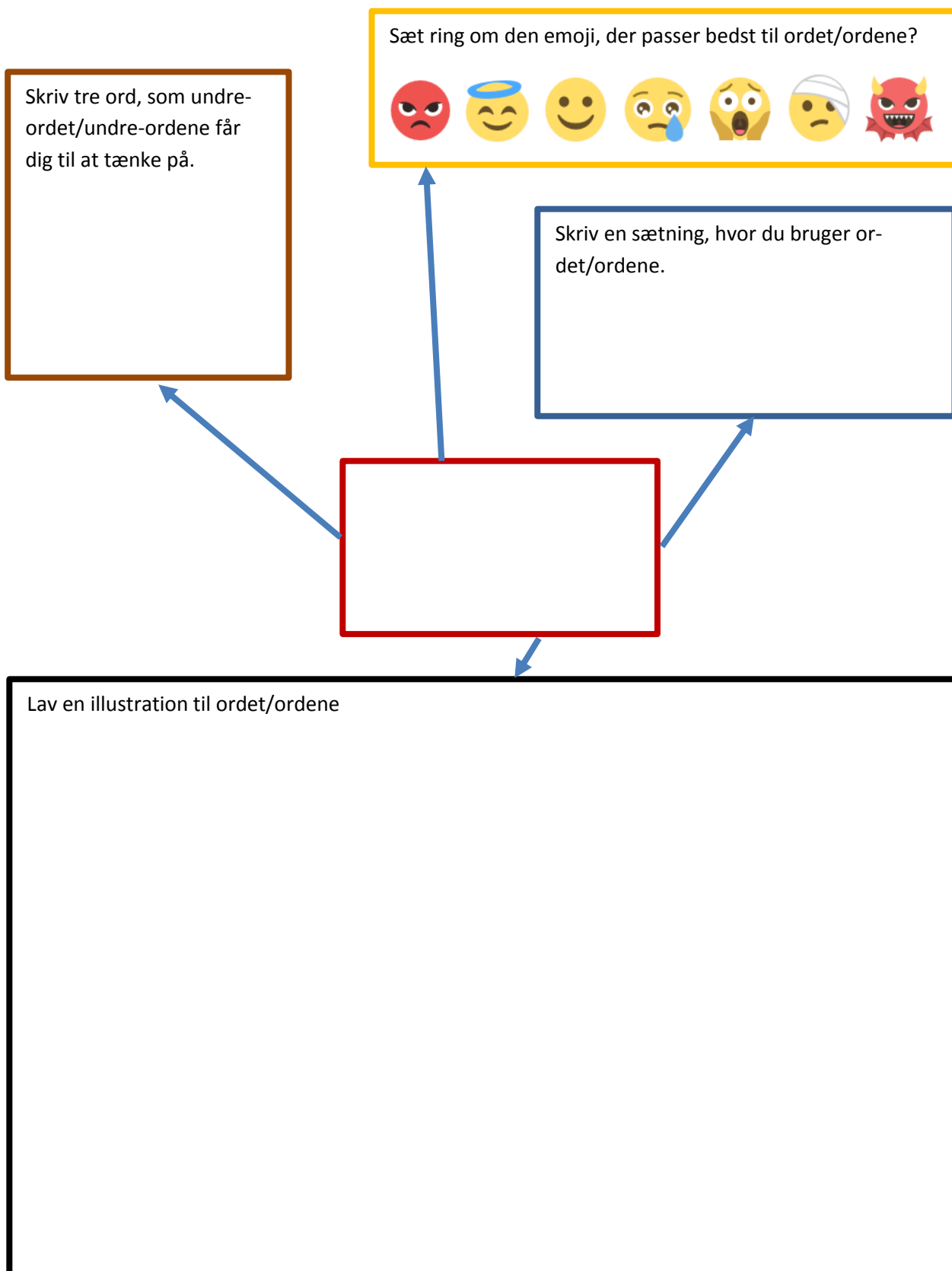
Mon du tror,
at jeg ikke elsker dig?

Rækkefølge

barn Jesus	i en krybbe lå	skønt himlen
var hans eje	hans pude her	blev hø og strå
mørkt var det	om hans leje	men stjernen
over huset stod	og oksen kyssed	barnets fod
halleluja	halleluja	barn Jesus
hver sorgfuld sjæl	bliv karsk og glad	ryst af din
tunge smerte	et barn er født	i Davids stad
til trøst for	hvert et hjerte	til barnet vil vi
stige ind	og blive børn	i sjæl og sind
halleluja	halleluja	barn Jesus

Tankekort

Endelses-rim

tankefuld	Herrens tale	sølv og guld
havfru-sale	Herre sad	blomst og blad
Faders ord	ude	fluks om bord
skude	dræt	re
svared brat	godt behøve	hele nat
værd en prøve	ikke fri	smukt deri
vod han trak	magten	voddet sprak
dragten	venner tro	skuder to
jætegn så	faldt til fode	fra mig gå
af de gode	mildt	snildt

Ordbogsopslag

Ordbogsopslag	
Ordet	
Oprindelse	
Betydning	
Eksempler	

Ordbogsopslag	
Ordet	
Oprindelse	
Betydning	
Eksempler	

Ordbogsopslag	
Ordet	
Oprindelse	
Betydning	
Eksempler	

Svar-bazar

	Spørgsmål	Svar	Underskrift
1.	Der er 40 dage mellem påske og Kristi himmelfarts dag. Hvor længe er der så fra påske til pinse?		
2.	Hvorfor følte disciplene sig forladte?		
3.	I hvilken by foregik pinse-beretningen?		
4.	Hvordan kunne disciplene se og mærke Helligånden?		
5.	Hvorfor blev der stor forvirring i byen?		
6.	Hvorfor troede folk, at disciplene var fulde?		
7.	Peter holder en tale på torvet. Hvad var disciplene vidner på?		